

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת חיי שרה

שנת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרכ"ו

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרשת חיי שרה תשע"א לפ"ק

וּנְרָאָה בהקדם מה שביארנו במקום אחר (שמן ראש פ' תולדות משס"ט, וסוכות תש"ע) במה שמצינו ביצחק שנתעלה במדת היראה והפחד יותר מאביו אברהם שמדמו חסד, ושאר שבעה הרועים, וכמו שאמר יעקב, לולי אלקי אבי אלקי אברהם 'ופחד יצחק' היה לי (בראשית לא-מב). וכן נאמר וישבע יעקב 'בפחד' אביו יצחק (שם לא-נג). והענין הוא, על פי מה שפירש הרה"ק מוהר"י מצעלוצא זי"ע הכתוב, תפלה לחזקוק הניבא על שגיונות (חזקוק ג-ה). והקשה למה מצינו זאת רק בחזקוק שהתפלל על השגגות. ואמר דהנה כמה פעמים נדמה להאדם, שעל דבר שהוא עושה צמוד בשאט נפש צמעל וצמרד להכעיס את צוראו, על זה צריכין כפרה. אבל העובר עזירה בשוגג, שלא ידע כלל ולא התכוין להחטא, אין צריכין כפרה. והאמת הוא שכל הקרבנות צאים לכפר על השגגה, ולמה הוא צריך לכפרה על זה.

ו**יצחק** בא מצוא צאר לחי רואי, והוא יושב בצרף הנגב, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, וישא עיניו וירא והנה גמלים צאים, ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק, ותפול מעל הגמל, ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו, ויאמר העבד הוא אדוני וגו' (כד-סב). צרש"י ראתה אותו הדור, ותוהא מפניו (צ"ר ס-טו) ע"כ. ויש להבין הכוונה בזה שנתיראה כל כך צראותה את יצחק עד שנפלה מהגמל. גם להבין מה שדייק הכתוב, ויצא יצחק לשוח 'בשדה'. וחז"ל אמרו (ברכות כו): יצחק תיקן תפלת מנחה, שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה, ואין שיחה אלא תפלה שנאמר (תהלים קז-ה) תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו ע"כ. ובתוס' (שם לד): הקשו ממה דאמרו חז"ל חז"ל מאן דמללי בצקתא [שכשהוא במקום נגיעות חלה עליו אימת המלך ולבו נשבר]. ומירצו דהתם מיירי צהר המוריה שקראו יצחק שדה וכו' ע"ש.

השכר שיעלה לך ממנה בעולם הזה או בעולם הבא, שיהיה יותר מאותו הפסד. רע"ב), ושכר עצירה כנגד הפקדה (הנאה שאתה נהנה בעצירה, כנגד הפסד שעמיד לבוא לך ממנה) ע"ש. והיינו שמי שמתכוון על גדול העונש של עצירה בגיהנם, וכנגד זה בגודל השכר של מצוה, אשר יפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה (שם ד-יז), לא יסור אחר תענוגי הגוף ולהפסיד על ידי זה תענוג עולם הבא. וכמו שלא יקבל תענוג של קבלת זהוב אחד, ולוותר עבור זה על תענוג של אלפי אלפים דינרין. והסיבה שהאדם חוטא, מפני שלא רואה זאת בעיניו, ותענוגי הגוף הוא רואה בחוש. וכמו שאומרים בשם לדיק אחד, כי אם היה הגיהנם נגד העינים, ותענוגי עולם הזה היו בהראשית חכמה, לא היו חוטאים, ורק משום שאין רואים ההפסד שעמיד לבוא, על כן באים לידי חטא. אבל מי שהיה כבר למעלה וראה בעיניו, עונשי הגיהנם, והקורת רוח של גן עדן, זה שומר עצמו שלא יבוא גם שגיון לידו, ועזודתו הוא צרום המעלה.

והנה מצוה צילקוט ראובני (פ' חיי יג) ויצא אברהם לספוד לשרה ולבכותה (כג-ב), מה שלא הביא את יצחק עמו, לפי ששחט אברהם בו רוב שנים, והולכי'והו מלאכים לגן עדן לרפאותו, ושהה שם שלש שנים, וצירך

אך אם היה השי"ת תמיד לנגד עיני האדם, לידע שהוא עבד המלך, והוא עומד תמיד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, אז היה משגיח על כל תנועה ולא היה צא אפילו לידי שוגג. כאשר יהודי יודע שכל מטרת בריאתו בעולם הזה אינו כי אם להיות עבד נאמן לה', לעשות מצות ומעשים טובים ולהתרחק מן החטא, היה משגיח על כל מעשיו ביותר, והיה מיישב את עצמו קודם כל פעולה שהוא עושה, אם מותר לו לעשות כן או לא, אם זה מצוה או ח"ו להיפוך, ולא היה צא אפילו לידי שוגג. ומי שצא לידי שוגג, הוא שצביל שלא השיג גדולת הצורא שעומד נגדו תמיד.

והנה חזקוק הנביא היה בן השונמית, אשר מת ואלישע החיה אותו (והר ח"ג ק"ה), וכבר עלה למרום צמיתתו והשיג אז גדולת הצורא, וכאשר אלישע החיה אותו וצא חזרה לעולם הזה אחר שכבר השיג גדולת הצורא, הצין שגם על עצירה שעשה בשוגג יש להתפלל שיתכפרו. ולכן תפלה לחזקוק הנביא על השגינות ודפח"ת. (והוצא בערוגת הכסם פ' משפטים ד"ה וכי יזיד).

ויש להסביר עוד, דאיתא צמסנה (אבות ב-א) הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, (מה שאתה מפסיד מסחורתך וממונך מפני עסק המצוה, כנגד

והיינו כי צהיות שחזר כעת מגן עדן, ראתה עליו הדר וזיו ואור שלא מעולם הזה, על כן היתה תוהה מפניו ע"ש. ולפי מה שנתבאר, הרי ירד יצחק אז מהגן עדן במדת הפחד והיראה, מדה שלא היה צו עד שהיה למעלה בגן עדן, לכן מרוב מדת הפחד של יצחק, ותפול מעל הגמל, ושאלה מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו, ויאמר העבד הוא אדוני, זה יצחק אדוני שעלה למעלה, וזהו מפחד אדוני, אדון העולם, שנתלבש צוה צהיותו שם בגן עדן.

והנה צילקוט ראובני שם כתב, לזהו שנאמר ציחק, וירח את ריח בגדיו ויצרכהו, ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר צרכו ה' (כז-כו). וברש"י שנכנסה עמו ריח גן עדן (צ"ר סה-כב) ע"כ. והיינו כי יצחק היה מכיר בהריח ההוא, ממה שהיה שם שלש שנים אחר העקידה ע"ש. (וכן כתב מנפשיה צישמח משה שם ד"ה ויתן לך). ויש לומר צמה שדרשו שם צמדרש (צ"ר סה-כב) וירח את ריח בגדיו, ריח צוגדיו ע"ש. כי יצחק רצה לתהות על קנקנו צאיזה מדריגה הוא עומד, ומלינו צגט, שריח הגט פוסל לכהונה (יצמות נב.), והיינו שצעצם אין זה גט כלל, אצל יש צו ריח של גט. וכמו כן יצחק לא היה שצע רצון צמה שיראה שאין צו מעשה חטא גמור, אלא וירח את ריח צוגדיו, אם

צרוך אתה ה' מחיה המתים וכו' ע"כ. וכן הוא גם כן צחזקוני (פ' וירא) על הפסוק, וישצ צברהם אל נערינו (כז-יט), ויצחק היכן הלך, אלא נטמן צגן עדן שלש שנים ע"כ. וכן כתב צש"ך עה"ת (פ' חיי), וצ"ן לצברי הילקוט (פ' חיי רמו קט) שיצחק ירא מגן עדן חי, ואליעזר נכנס לגן עדן ע"ש.

ובצתה אם צחקוק הנציא שהיה צילדותו למעלה צשמים רק לשעה היה מפחד על השגימות, שאי אפשר לצאת ידי חובתו למקום. אם כן מכל שכן יצחק ששהה למעלה שלש שנים, והכיר הדר גאון עוזו, ועבודת המלאכים איך הם עובדים צאימה וציראה, צודאי שהיה זאת לנגד עיניו תמיד, והיה מלא יראה ופחד שלא יזמין חטא לידו, כי השיג גדלות הצורה צאספקלריא המאירה יותר מאציו צברהם, שלא ראה זאת צחוש צעיניו, ולכן נמשך עליו מדת הפחד והיראה יותר משאר הרועים.

והנה צמגלה עמוקות (פ' חיי) כתב, ויצחק צא מצוא צאר לחי רואי (כד-כב), שצא מגן עדן. וכתב לצאר צוה קיום הפרשה, ותשא רצקה את עינייה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל, ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו, וברש"י ראתה אותו הדור ותוהה מפניו.

בארץ הנגב, יתכן בעבור היות 'מצוא' מקור, שהיה יתחק הולך תמיד אל המקום ההוא, כי הוא לו מקום תפלה, בעבור הראות שם המלאך, והוא יושב בארץ הנגב קרוב משם. וכן תרגם אונקלוס אחת ממיטותיה.

ועל דעתו הוא באר שבע וכו', ואם כן המקום ההוא מקום אשל אברהם ראוי לתפלה ע"כ. והיינו שהחשיב יתחק את המקום ההוא למקום חשוב מאד שיתקבל שם התפלות, חדא שהתגלה שם מלאך אלקים, ונשרש בהמקום מקדושתם. וגם אברהם קידש המקום זמנה שנטע שם אשל, ויקרא שם בשם ה' א-ל-עולם (כא-ג).

וביתר ציבור, כי אמרו חז"ל (בבא בתרא י.) רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מללי, אמר כתיב (תהלים י"ט) אני בצדק [תחלה], ואחר כך [אחזה פניך] [בתפלה] ע"כ. והרה"ק צעל האמרי חיים מוויזניץ ז"ל היה אומר, 'והדר' מללי, שהוא מלשון הוד והדר, שאחר כן האט ער שיין געדאוונט דפח"ת. הרי לנו גודל מעלת הצדקה שמסייע להתפלה. ולכן באותו מקום שנטע אברהם אשל, והאכיל לאחרים, ואומר להם צרכו למי שאכלתם משלו, המקום ההוא מסוגל לקיבול תפלות.

ועוד מעלה למקום ההוא, ששם נתגלה המלאך להגר צעת

אין זו ריח של צוגד, וגם זה לא מצאנו. ואמר עליו, ראה ריח בני כריח שדה אשר צרכו ה', שהוא דוגמת הריח שיש בגן עדן, שאין זו גם ריח של חטא.

וזהו ויחא יתחק לשום 'צשדה', והיינו כי הגן עדן הוא השדה אשר צרכו ה', ואז בא יתחק חזרה מאותה שדה, ובמדת היראה והפחד שהביא אתו עמו מאותה השדה, התלבש עצמו בתפלתו, ולכן ראתה אותו הדור ותוהא מפניו, ונפלה עליה ממת פחדו ויראתו, עד שנפלה מהגמל. ואמרה לאליעזר, מי האיש הזה הולך 'צשדה' לקראתנו, שהוא הולך עם אותה המדה שיש בשדה אשר צרכו ה'.

ובזה אחי ספיר גם מה שהתפלל אז יתחק בשדה כפשוטו, הא חזיק מאן דמללי בצקתא, והיינו כי טעם הדבר הוא, כדי שיחול עליו אימת המלך ויהא לבו נשבר. אמנם יתחק שירד מהגן עדן, והתלבש עצמו בהמדה של פחד יתחק, הוא יכול להתפלל גם בצקתא, ולא ישתנה יראת ופחד ה' מלצבו יותר כאשר יתפלל בצית מוקף מחיות, על כן היה יכול להתפלל גם בשדה. [שוב ראיתי בספר לקט אמרי קודש צפרשתנו שכתב כן בשם מרן מהר"ד מצעלוא ז"ע].

והנה צרמזין כתב, ויתחק בא מצוא באר לחי רואי, והוא יושב

כי הזכרה הניתנה לישמעאל יש זכחה להחשור ממנה זכחה בקל וחומר ליצחק, שהרי גם כאשר בני ישראל בשפל המצב, אין זהם דמיון לגריעותו ופחיתותו של ישמעאל, ואם לפרא אדם אשר ידו בכל ויד כל זו מגיע זכחה כו, מכל שכן לבני ישראל.

ובספדה"ק דעת משה (פ' עקב) כתב לפרש הכתוב, זרוך תהיה מכל העמים (דברים ז-ד), כי מרגל צפומיה של הרה"ק רבי זושא ז"ע לזרוך את ישראל, ונוסח זכחתו היתה, תהא זריא אולם כמו גוי, וזיאר בקדשו, כי ממליץ צוה כלפי מעלה, שהרי לגוי אין לו חלק בקיום התורה ומצוותיה, ואף על פי כן נתן לו ה' כח וחיות וזריאות ופרנסה, אם כן מכל שכן לאיש ישראל, אף כשהוא בשפל המצב, עדיין הוא חשוב הרבה יותר מהעכו"ם, שגם פושעי ישראל מלאים מנות כרמוך, ושפיר מגיע לו גם כן זריאות עדה"ק. וזהו זרוך תהיה מכל העמים, שמגיע לישראל זכחה בקל וחומר מכל העמים, שאין חקר להם כלום ע"כ (עין שמן ראש ח"ו פ' תולדות דף נח).

וזדו שאמר ה' לאברהם, 'וגם את זן האמה לגוי אשימנו, ולא מפני שמגיע להם זכחה זו לטובתם, אלא 'כי זרעך הוא', זה נוגע לזרעך, אשר יצחק יקרא לך זרע, שיהיה זאת

שזכחה מפני שרה גזירתה, ונתקבלה תפלתה, ויאמר לה מלאך ה' הרצה ארצה את זרעך ולא יספר מרוב וגו', וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל עיך (טז-י). אם כן יש קדושה בהמקום ההוא לקיבול תפלות. ואמרה אז הגר, אתה ה-ל-ראי, כי אמרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי, על כן קרא לזכר, זכר לחי רואי (טז-יג). וזרש"י אתה אלו-ה הראיה, שרואה בעלזון של עלוזין ע"כ. אשר לא רק זכית אברהם ראיתי מלאכים בשביל זדקת אברהם ושרה, אלא הגם הלום במדבר ראיתי שלוחיו של מקום. אם כן במקום ההוא נתגלה שהקב"ה רואה בעלזון של עלוזין, גם מבלי זכות אברהם ושרה, על כן זכר לו יצחק מקום זה לתפלה.

וזראדה צוה עוד, הנה ה' אמר לאברהם, כי יצחק יקרא לך זרע, וגם את זן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא (כא-יג). ונראה הכוונה, כי מצינו שאמר עוד ה' לאברהם, ולישמעאל שמעתך, הנה זכחתי אותו והפריתי אותו, והרזיתי אותו במאד מאד, שנים עשר נשיאים יוליד ונתתיו לגוי גדול, ואת זריתי אקים את יצחק (יז-כ). וזרש"י אמר רבי אבא, מכאן למד קל וחומר, זן הגזירה מצן האמה, כתיב הנה זכחתי אותו וגו' זה ישמעאל, וקל וחומר ואת זריתי אקים את יצחק (ז"ר מז-ה) ע"כ. הרי

אין שיחה חלף תפלה, דאיתא בגמרא (חולין ס:): רב אסי רמי, כתיב (בראשית א-יז) ותואל הארץ דשא, צחלת בצצתא, וכתיב (שם ז-ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, צמעלי שצתא. ומשני מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע [מתאזים למי גשמים], עד שצא אדם הראשון וצקש עליהם רחמים, וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקדוש צרוך הוא מתאזהר לתפלתן של צדיקים ע"ש. וצ"ל על פתח קרקע עמדו עד יום שישי, ולמה, כי לא המטייר, ומאי טעמא לא המטייר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשצא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים ע"כ.

דרי לנו לימוד נשגב משיח השדה על גודל כח התפלה, שגם על דבר שנגזר כבר משמים שירד השפעתו למטה, עם כל זה צריכין עבוד זה תפלה, כי על שיח השדה כבר נגזרה תדשא הארץ דשא, ועד שלא התפלל עליהם אדם הראשון לא יצאו מפתח הקרקע. וזהו אין 'שיחה' חלף תפלה, שמשיח השדה אנו רואים צורך התפלה. וגם על זיווגו של אדם שנגזר ארבעים יום קודם יצירת הולד, צ"ל פלוני לפלוני (סוטה ז.), וגם על פרנסתו שנגזר לו, צ"ל פלוני לפלוני,

לטובתן של ישראל, להיות להן הגבירה קל וחומר מכן האמה. ולכן גם קורין תמיד צראש השנה פרשה זו, לעורר צוה ישועתן של ישראל.

וע"ל כן צחר לו יצחק לקבוע מקום תפלתו בצאר לחי רואי, צהמקום שה' צירך את ישמעאל, כדי שממנה יתעורר צמדה טובה מרובה צרכות הכלל ישראל. וצהיות שצומן מנחה מתעורר דינים, וצעת דין אין כל אחד ראוי שיתקבל תפלתו, תיקן יצחק אז תפלת מנחה (צרכות כו:), והוא מצוא צאר לחי רואי, שיתעורר עלינו מה שענה ה' שם לצן האמה, איך ישמעאל נתצרך צכל כך שפע, וגם צומן שיש דין על המתפלל, ראוי לצן הגבירה להיענות מקל וחומר. [ועיין צוה"ק (ח"צ סג.) דצעהוא זימנא דחקרי ערב תליא דינא וכו', וצגיני כך יצחק תיקן תפלת המנחה ע"כ]. ועיין צחתם קופר צפרשמו (צה:). שכתב, דצצאר לחי רואי, משם ירש ישמעאל כחו כשנגלה המלאך שם אל הגר, ומשם כחו של עשו, על כן אמר (לג-ט) 'יש לי רב אחי', ויש צוה אומיות 'צאר לחי רואי' ע"כ. וצצואו משם תיקן תפלת מנחה, אם לעוצרי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה (נדריס נ:).

וצראה לרמוז עוד צמה שאמר וצא יצחק לשוח צשדה, וצמאמר

בחזירתו. אבל נראה כי עתה הלך יצחק לשוח ולהתפלל על הנלחת העבד עם הזדמנות צמ זוג, והקב"ה לא רצה לגלות לו ליצחק את צמ זוגו עד שהתפלל תחלה, כי הקב"ה התאווה לתפלתו, על כן נתאחרו בדרך ולא קפצה להו ארעא. אמנם מיד כשיצא יצחק לשוח בשדה, אחר תפלתו מיד, וישא עיניו וירא והנה גמלים באים, ברגע כמימריה ראה אותם. [עייני תרגום יונתן (כד-סא)]. וזה שספר לו העבד, שקפצה לו הארץ בהליכתו, ומכל שכן שהיה לו לקפוץ בחזירתו, אלא שזדמנה לו רבקה בתפלתו של יצחק ודפח"ת.

ויש להוסיף דזהו שאמר, וינא יצחק 'לשוח בשדה', היינו שלמד משיח השדה חשיבות התפלה, שהקב"ה מתאווה לתפלתו של ישראל, וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, אם כי כבר גזר הבורא מדשא הארץ, אף על פי כן עמדו על פתח הקרקע והמתינו על התפלה של אדם הראשון, כן יש לו להרבות בתפלה על זיווגו, ומיד בא לו ישועתו, והנה גמלים באים.

שדה פלוני לפלוני (שם), טפה זו תהא עשיר או עני (גדה טו:), אף על פי כן נריכין עליה תפלה.

ובחתיב סופר בפרשתנו (ד:): כתב לפרש הכתוב, רבבה כנמח השדה נתחין (יחזקאל טו-ז), כי ישראל נתברכו, אחותינו את היי לאלפי רבבה (כד-ס), ושנים יניסו רבבה (דברים לז-ל), ומאה מנחם רבבה ירדופו (ויקרא כו-ח), מכל מקום לא יהיה זה בלא תפלה, רק רבבה 'כנמח השדה' של ששת ימי בראשית, שלא נמחו בלא תפלתו של אדם הראשון.

ובתיב שם עוד, צמה שאמר הכתוב, וינא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים, ולכאורה מה ענין לכאן שנשא עיניו והנה גמלים באים ומה בא להשמיענו. גם כתיב ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה (כד-טו), פירש רש"י גלה לו נסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושזדמנה לו רבקה בתפלתו. ויש לפרש כך, דהלא יפלא כיון שבהליכתו קפצה לו הארץ, מאי טעמא לא קפצה לו

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אפרים וויטריאל הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסיו בנו החתן ירמיו' נ"י למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' משה סאמפאלינסקי הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסיו בנו החתן יעקב נ"י למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' שמשון ווינקלער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהיכנסו בנו הב' חיים ראובן נ"י לעול התורה והמצות

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה
להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו
718.387.5770